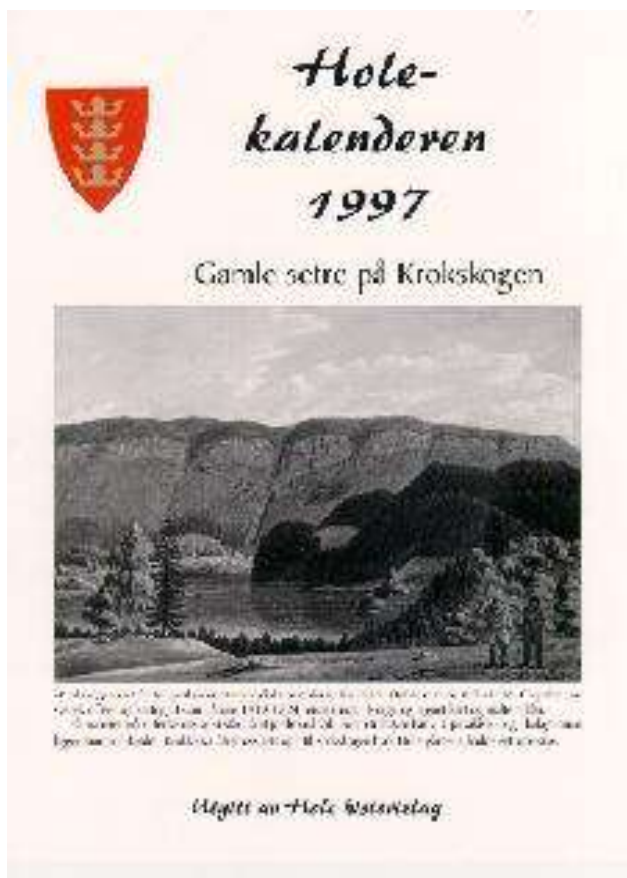

Kopiert fra gammel hjemmeside:

Gamle setre på Krokskogen

Holekalenderen for 1997 har som tema: Gamle setre på Krokskogen. Kalenderen inneholder fotografier av 12 gamle Hole-setre på Krokskogen. Til hvert fotografi er det en del informasjon om hvor setra ligger, hvilke gårder som har setret der osv.

Styremedlemmene Sigurd Berg og Margit Harsson har valgt ut bilder og skrevet teksten til disse.

16.01.98 M. Harsson / H. Viktil

Rønningen.

Rønningen lå på åsen nord for Holmevannet langt sør på Krokskogen. Setra har tilhørt Helgeland (nedlagt i 1895) og Søndre By. Senere ble også Borgen eier og bruker av setra. Det var setring her fram til ca. 1950. I 1960 ble seterhusa brent og vollen planta til med skog, så i dag er det bare murer, brennesle og en og annen ripsbusk som vitner om gammel bosetting. Det har vært to setre her (nordre og søre), og i 1865 bodde det to husmannsfamilier i Rønningen.

På bildet ser vi stjørhuset og i bakgrunnen et hus for skogsarbeidere.

Bildet er tatt ca. 1930.

Nysetra.

Nysetra lå mellom Toresplassvannet og Høgås. Tre gårder på Røyse, Gomnes (nedlagt ca. 1880), Vestre Rud (nedlagt ca. 1905) og Hundstad har hatt setre her. Et størhus lå øverst i lia som går ned mot Toresplassvannet. På bildet ser vi dette størhuset i 1920-åra.

De gamle sa alltid "Øgarden" om området her. De andre setrene lå på jordene ved den nåværende Aurretjensveien. Navnene Nysetra og Øgarden vitner kanskje om en enda eldre bebyggelse her.

Antakelig var dette boplassen til Greger finne som bodde på Krokskogen ca. 1665 - 1690.

Nedre Steinlausa.

Nedre Steinlausa ligger ved Isielva 2 km sørøst for Sørsetra, jfr. Øvre Steinlausa. Setra har tilhørt Berg på Røyse, og i 1945 var den siste sommeren på setra.

Størhuset er nå revet, bare kammerset står igjen. I størhuset var et lite glas som hadde jernstenger over kors. Jernstengene skulle verne mot farlige folk som rak på skogen.

Navnet forteller om mangel på stein, men stein er det iallfall nok av her, så navnet er helst humoristisk ment. Eller kanskje navnet forteller om ei seterløkke som var ekstra godt rydda for stein?

På bildet ser vi fjøset (nærmest) og størhuset.

Bildet er tatt i 1930-åra.

Øvre Steinlausa.

Øvre Steinlausa lå 1,5 km sørøst for Sørsetra, vest for Isielva og Midtskogen, jfr. Nedre Steinlausa. Setra har tilhørt Gomnes og Hafnor på Røyse. I slutten av 1930-åra ble setra solgt, og de gamle seterhusa revet ned.

Navnet forteller om mangel på stein, og kanskje sikter navnet til at setervollen her var godt rydda for stein.

På bildet ser vi fjøset (nærmest) og størhuset.

Bildet er trolig tatt i 1920-åra.

Sørsetra.

Sørsetra er ei setergrend som ligger ca. 3 km sør for Kleivstua og sør for Nordsetra som den har fått navn i forhold til. Gårdene Domholt, Gomnes (nedlagt i 1860), Hafnor (nedlagt i 1895), Gjesval og Løken (nedlagt i 1865) har setra her.

Sørsetra er den mest kjente setra på Krokskogen. I over 100 år har folk på tur mellom Sollihøgda og Krokkleiva vært innom her for å få seg litt mat eller drikke.

Et lite seterhus øverst på setervangen ble kalt "Strand-støret", men ingen kan huske at huset har vært i bruk.

På bildt ser vi seterhus på Sørsetra i 1930-åra.

Finneflagsetra.

Finneflagsetra ligger på åsen 1,5 km vest for Sørsetra. Det er gårdene Gjesval og Frøyhov som har setret her. Setra til Gjesval ble nedlagt ca. 1900, mens Frøyhov setret her til like etter krigen.

Navnet forteller om Flagsetra som ble finneplass. Ordet "flag" brukes om en bratt og jevn bergvegg, eller om et flatt og bart terreng.

Oluf Næss hadde i 1660-åra bygslet skog- og rydningsland på flaget, og han klager over at finner og andre har slått seg ned her oppe og gjort skade på Olufs eigedom.

På bildet, trolig fra 1920-åra, ser vi det gamle størhuset.

Byflagsetra.

Byflagsetra ligger 3 km sørvest for Kleivstua, på Tømmeråsen ikke langt fra der Manaskardet kommer opp. Setra har navn etter gården By på Røyse, og det var setring her helt til i 1950-åra. Vestre By og Libakke har seterløkker på Byflagsetra.

Det er to flagsetre på Krokskogen, den andre heter Finneflagsetra. Ordet "flag" er helst brukt om et terreng som er flatt og bart.

På bildet ser vi fjøs og størhus ca. 1930.

Torget.

Torget, eller Torgsetra, ligger vel 1 km sørøst for Kleivstua et stykke opp for Gamle Ringeriksveg. Setra har tilhørt Bjørke i Steinsfjerdingsgen, og det var setring her til like før krigen.

Navnet på setra uttales "Tørje" eller "Tørjesetra". Navnet har setra fått fordi bøndene på vinterføre kjørte tjære, mjøl og malt hit opp, varer som trolig skulle selges videre til borgerne i Kristiania. "En plass som kalles Torget" er nevnt i 1594 da biskop Jens Nilssøn reiste forbi her.

På bildet ser vi størhuset i 1930-åra.

Dammersplassen.

Dammersplassen ligger vel 3 km øst for Sørsetra og 1 km øst for Midtskogen. Setra tilhører Nigarden Hurum som setra her til begynnelsen av 1950-tallet.

Navnet er kanskje opphavlig "Dammyrsplassen", for ei dammyr, det vil si oppdemt myr, var ganske vanlig før.

Setra har vært finneplass, og er før også kalt "Langen".

På bildet ser vi størhuset trolig i 1920-åra.

Øskjevall.

Øskjevall er ei setergrend som ligger vel 3 km sørøst for Kleivstua og 1 km nordøst for Gamle Ringeriksveg og Bruløkka. Setra har tilhørt Søhol, Leine, Ullern, Elstua og Leinstrand på Røyse, og Rytteråker i Østbygda.

På Øskjevall var Sigurd Karlsen og kona hans seterfolk i mange år. Rundt 1947-48 ble det bygd et fellesfjøs her, og det var setring fram til 1952.

Navnet er trolig laget av "eski" = stad der det vokser asketrær, og "voll" = grasvoll, eller "vål" = stad der de brente kvister og røtter av trær.

På bildet ser vi noen av seterhusa i 1920-åra.

Retthella.

Retthella er ei setergrend som ligger i lia ned mot Retthelltjern ca. 2 km nordøst for Krokkleiva. Dette var seter for flere gårder på Røyse: Hundstad, Mo, Libakke, Svarstad, Fjelstad, Hafnor og Ullern. Noen av disse gårdene var oppdelt i flere bruk, slik at i alt 10 bruk hadde seter på Retthella. I 1936 ble et felles størhus for alle 10 gårdsbruka tatt i bruk. Retthella skal være den setra på Krokskogen som var lengst i bruk. Det var seterdrift her helt frem til 1972.

Setra har trolig navn etter flate (rette) heller eller svaberg som det er mye av her. Bildet av Retthella er tatt i 1920-åra.

Retthella disponeres nå av Hole historielag.

Fjellsetra.

Fjellsetra ligger vel 4 km nordøst for Kleivstua nær grensa til Ringerike. Fjellsetra har vært seter for Bønsnes, Fjell og Leine på Røyse, og navnet har setra fått etter gården Fjell. Det ble slutt på setring her rett etter krigen, og de siste seterfolka var Johanne og Anders Grønhella. På bildet fra 1996 ser vi størhuset til Leine-gårdene. Størhuset ble restaurert utvendig i midten av 1980-åra, og det har 3 rom. Det er mjølkebu med hyller rundt veggene der rømmeringene sto. Det er kjøkken med separator og gråsteinspeis, og det er kammers med køyesenger og bord.

Appendiks 14.03.02:

Finn Abildgaards familie har hatt hytte på Fjellsetra siden 1932, og benytter fortsatt hytta mye. Finn forteller:

"I 1945 ble det slutt med familien Grønhella som seterfolk. Det var ingen setring i 1946, men i 1947 var det Elise og Torbjørn Bekkelund som drev. Dette ble det siste året med seterdrift. Elise hadde vært mye på fjellsetra under krigen. Torbjørn var blant annet tømmerhugger.

Abildgaard / Viktil